

Güz 2019, Yıl: 4, Sayı: 8, ss. 24-33

Doi Number: 10.32579/mecmua.588626

Araştırma Makalesi / Research Article

Yayın Süreci / Publication Process

Yükleme Tarihi: 08.07.2019 / Kabul Tarihi: 21.07.2019

Ferhat ÇETİNKAYA *

BEKLEYEN'DEN BEKLENEN'E NECİP FAZIL KISAKÜREK'TE DEĞİŞEN ŞAİR VE SEVGİLİ İMAJI

ÖZ

Türk edebiyatının önemli şahsiyetlerinden olan Necip Fazıl Kısakürek'in edebi kişiliğinin oluşmasında şiirleri önemli bir rehberdir. Kısakürek, modern ve mistik hamurla oluşturduğu şiirinde, insanın bireysel varoluşunu sorgulayarak iç benliğe yönelir. Sevgiliyi, ölümü, yaşamı ve şiirinin diğer temel öğelerini bu iç benliğe yönelişte işler. Sevgiliye yazılmış *Bekleyen* ve *Beklenen* adlı şiirlerini yine bu iç yönelişlerle vücuda getirmiştir.

Necip Fazıl Kısakürek kendi ifadesiyle yaşamını iki bölüme ayırır: 1933 öncesi ve 1933 sonrası. Bu ayrımın dönüm noktasını Abdülhâkim Arvasi ile tanışması olarak ifade eder. Abdülhâkim Arvasi ile tanıştıktan sonra hayatında kökten bir değişim geçiren Necip Fazıl Kısakürek, farklı türlerde oluşturduğu eserlerine de bu değişimi yansıtmıştır. Bu çalışmada şairin iki ayrı döneminde sevgiliye yazdığı *Bekleyen* ile *Beklenen* şiirini, sevgili ve âşik imajı etrafında karşılaştırılarak şiirindeki değişimi ortaya konulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Necip Fazıl Kısakürek, Bekleyen, Beklenen, Şiir, Karşılaştırma, Abdülhâkim Arvasi.

---

* Dr., Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, ferhatcetinkaya@yahoo.com

THE CHANGING POETRY AND LOVED IMAGE IN NECİP FAZIL KISAKÜREK FROM *BEKLEYEN* TO *BEKLENEN*

ABSTRACT

Necip Fazıl, one of the major figures of Turkish literature, literary personality through where we need to first look at when we consider the poem. Modern and mystical poetry created with the dough, the inner self of man's individual existence is directed queries to. Dear, death, life, and other poems in the orientation of this inner self takes. Pending and Proposed Sevilia written poem again with this inward orientation has brought the body.

Necip Fazıl Kısakürek basically divides life into two parts: before 1933 and after 1933. In making this distinction is based on getting acquainted with Abdülhakim Arvasi. After meeting with Abdülhak Arvasi Necip Fazıl Kısakürek perform a radical change in his life, the spread of many kinds of artifacts was created. We expected this study with two separate waiting period of written poetry lover will try to compare

Key Words: Necip Fazıl Kısakürek, Bekleyen, Beklenen, Poetry, Comparison, Abdülhakim Arvasi.

Giriş

Her türlü düşünce ve duyguyu en güzel biçimiyle ifade etmeye olanak tanıyan şiir türü, estetik bir biçimde okura haz verirken şairin de evrenine ışık tutar. Bir şairin şiirlerinden yola çıkarak onun fikir dünyasını, yaşamındaki evreleri, hayata ve kâinata bakış açısını öğrenebileceğimiz gibi sevgiliye ve aşka bakış açısını da öğrenmek mümkündür. “Sevgili” kavramı her şairin kullandığı bir imgedir. Bazen tasavvufi düzlemde bazen de beşerî açıdan ele alınan sevgili kavramı; ölüm, korku, hasret, vuslat gibi temalar etrafında işlenmektedir.

Modern Türk şiirinin en önemli temlerinden olan aşk teması, başta sözlü edebiyatta olmak üzere Divan edebiyatında ve Halk edebiyatında çeşitli yönleriyle karşımıza çıkmaktadır. Aşk ve sevgili temi Türk şiirinin bel kemiğini oluşturmakta ve her dönemde çeşitli yönlerden ele alınmaktadır. Divan ve Halk şiirinden; Modern şiirden yüzlerce örnekler verilebilir. Divan şiirinde aşk, beşerî boyutta olmakla birlikte, çoğunlukla tasavvuf anlayışı etrafında şekillenip ilahi aşka ulaşmak için kullanılır. Kemal Erol'a göre modern şiirde ise daha çok karşı cinse duyulan hisler etrafında kullanılmıştır (2010: 42). Modern şiirde sevgili, bir yandan ilahi aşka ulaşmak için kullanılmaya devam edilirken, öte yandan cinsellik ve süfli hislerle ele alınmış, sevilmiş, vasıflandırılmış ya da nefret edilmiş bir tip haline gelmiştir.

Divan şiirindeki sevgiliye yakıştırılan vasıfların ölçütü abartılı olduğundan kimi zaman eleştirilmiştir (Gölpınarlı, 1945: 33-34). Bu şiirlerde canlı ve cansız birçok varlıkla sevgili anlatılmakta ve sevgilinin her ayrıntısı şiire konu olabilmektedir (Tanyıldız, 2009: 958). Benzer durum Halk edebiyatının şiir evreninde de görülür. Kuşkusuz Halk edebiyatı ile Divan edebiyatı karşılıklı etkileşim içerisinde olmuşlardır (Köprülü, 1980: 117). Özellikle Âşık tarzı şiir geleneğinde ele alınan sevgili, Divan şiirinde karşımıza çıkan sevgilinin fiziki özellikleriyle benzerlik

gösterir (Poyraz, 2014: 270). Bu gelenekten gelen şiirlerde genel anlamda sevgili acımasızdır; sevdiğine zulmeder, acı çektirir. Âşık ise sevgilinin âdete kölesidir; gönlü yaralı, boynu büküktür (Pala, 1995: 52). İkiliye olan bu tarz bakış açısı her dönemin şiirinde kendini göstermektedir.

Sevgili ile âşık imajı ve aşk temi, Modern Türk şiirinde farklılaşmaya başlasa da yukarıdaki genel imajdan ve algıdan tamamen farklı olmayan şiirler de görülür. Fakat amaçlar farklıdır. Yahya Kemal'in şiirlerindeki sevgili tam olarak vasıflandırılmamışken, Ahmet Haşim'deki sevgili imajı, geleneksel şiirde olduğu gibi bazı soyut özellikler taşır. Necip Fazıl Kısakürek'in şiirlerindeki sevgili imajının da geleneksel sevgili algısından çok farklı olmadığı görülür. Fakat Nazım Hikmet'te olduğu gibi Kısakürek'te de ilk kez sevgili bedensel varlığıyla karşımıza çıkar. Özellikle Necip Fazıl'ın *Kadın Bacakları* adlı şiiri bu durumun somut bir örneğidir (Armağan, 2017: 142). Öte yandan sevgili, bir kısım geleneksel anlatımlardan soyutlanıp cinsellik yönüyle de ele alınmıştır.

Sevgilinin cinsellik yönüyle ele alınması Garip şiirinde görülür. Orhan Veli, herhangi bir olumsuz algı oluşturmadan "hayat kadınları"nı Türk şiirine taşımış ve sevgiliyi farklı bir vasıfla konumlandırmıştır. Garip akımında ele alınan sevgilinin duygusal bir yönü yoktur (Armağan, 2017: 143). Sevgili ahlaki kurallar göz ardı edilerek arzular dünyasında hissedilmiş ve Modern Türk şiirindeki algısı genişlemiştir.

Sevgili, şiirin başkişisidir. Bundan dolayı Türk şiirindeki değişimleri, sevgili ve âşık öznelerinden hareketle görebilmek mümkündür. Öte yandan bir şairin duygu dünyasının değişimi de yine bu özneler sayesinde ortaya konulabilir. Bu çalışma, farklı zamanlarda aynı dilde, aynı konuyu işleyen Türk şiirinin zirvesinde yer alan Necip Fazıl'ın "Sevgili"ye yazılmış *Bekleyen* ve *Beklenen* şiirinin karşılaştırmasına dayanmaktadır. 1930'da yazılmış *Bekleyen* şiiriyle 1937'de yazılmış *Beklenen* şiirini karşılaştırıp incelendiğinde, şairin "sevgili"ye bakış açısının nasıl değiştiği ortaya çıkacaktır.

Necip Fazıl Kısakürek'in Şiir Poetikası

Türk şiiri denince ilk akla gelen isimlerden biri kuşkusuz Necip Fazıl Kısakürek'tir. O, Aruz ölçüsü karşısında bir türlü kökleşemeyen hece ölçüsünü sağlam bir şekilde ete kemiğe büründürerek Türk şiirinde yol almasını sağlamıştır. Şair bunu yaparken Türkçe dilinin bütün imkânlarından yararlanmışır. Mustafa Karabulut, "Necip Fazıl'ın özellikle şiirlerinde kullandığı dil, eski veya çok yeni, uydurma şeklinde değerlendirilemeyecek, dilin bütün anlatım imkânlarını son sınırına kadar kullanan asil ve köklü, pırıl pırıl yeni ve canlı, oturmuş Türkçedir" (2019: 404) diyerek şairin kullandığı dile dikkat çekmektedir.

Kısakürek, İlk dönem şiirlerinde sıkça geçen büyük şehrin bunalım insan tipini oldukça başarılı bir şekilde işlemiş ve şiire yeni bir soluk getirmiştir. Bireyin iç çatışmalarını tüm yönleriyle ele alıp irdeler. "Kaygı ve endişeleri bütün boyutlarıyla fikir, haz ve zevk bir batılı duyarlılığıyla ve de felsefi bir bakış açısıyla dile getirmiştir. Bizim edebiyatımız için yeni olan bu bakış açısı, edebiyatımıza buhran simgesini de kazandırmıştır. Yerli olanla, mesela Anadolu duyarlılığıyla bağı, bağlantısı da yine sanki bir batılının ilgisi ölçüsündedir. Necip Fazıl'ın özellikle ilk dönem ve kendisini şöhrete ulaştıran şiirinde halk, Anadolu, köy, kasaba, küçük

şehirler yoktur. Halkın sorunları, dertleri, kaygıları, arayışları bulunmaz” (Mengüşoğlu, 2013: 14). Şairin Abdülhakim Arvasi ile tanışmadan önceki şiiri genel olarak bu çizgide gelişirken, tanışmadan sonraki şiirinin eksenine yerleştirdiği inanç damarı, çok güçlü bir şekilde şiirini beslemiştir.

Şairin daha sonraki inançlı dönemi hiçbir zaman miskin olmamakla beraber, bilakis inancını felsefeyle harmanlaşmış ve bu minvalde eserler üretmiştir. İnancının arka planını oluşturan tasavvufu felsefi zeminde düşünmüş ve şiirini ortaya koymuştur (Okay, 2009: 136). Yani Necip Fazıl bohem döneminde felsefi şiir geleneğini, sonraki dönemde de tasavvuf zeminde oluşturmuştur. Bundan dolayı düşünce ve duygu onun şiirinin temelidir (Kolcu, 2009: 28-29). Bu sinerjiden sonra Türk şiirinin zirvesine yerleşen Kısakürek, şiirinin fikir ve his diyalektiğinden vücut bulduğu söylenebilir.

Yukarıda anlatılanlar, şairin sanatı için kendisine parola edindiği “mutlak hakikati arama” sözünde toplandığını belirtmeliyiz. Allah'ı sarmal helezonlar içinde mütemadiyen aramak ister: “Bizce şiir, mutlak hakikati arama işidir. Eşya ve hadiselerin, bütün mantık yasalarına rağmen en mahrem, en mahcup, en nazik ve en hassas nahiyesini tutarak ve nispetlerini bularak mutlak hakikati arama işi...” (Kısakürek, 2017: 473). Bu görüşe ilaveten Necip Fazıl, şaire de bir mütefekkir sorumluluğu yükler: “Şuur ve zat bilgisi, cemaatte sıfırdan başlayıp nebat ve hayvanda gittikçe kabaran bir asgariye varır, sonra insanda ilk kâmil vahidine kavuşur ve mutlak ifadesini Allah'ta bulur. Şair de bu ilahi idrak emanetinin, insanda, insanüstü mevhibesini temsil etmeye memur yaratık... Yahut şair, işte buna memur olması icap eden his ve fikir kutbu... Şair ne yaptığıнын yanı sıra, niçin ve nasıl yaptığıнын ilmine muhtaç ve üstün mağfiretinin sırrına müştak, bir tılsım ustasıdır” (Kısakürek, 2017: 471-472). Şairle ilgili birden fazla tanım yapan Kısakürek, şairin hayat karşısındaki duruşunun nasıl olması gerektiğine dikkat çeker. Necip Fazıl, şiirin ve şairin amacına önem verir. Bunun sonucunda şiiri, kendi türünde yıkılmaz bir burç olarak yerini alır.

Kısakürek'in edebi açıdan her iki dönem panoramasını ortaya çıkardığımızda, şiirlerinin mistisizm etkisinde olduğunu, özellikle İslam mistisizmi etkisi altında kaldığını söylemek mümkündür. Şair, özellikle ikinci döneminde metafizik konularıyla yoğun bir şekilde kafa yormuş ve sanatını zirveye taşımıştır. Bu dönemde de birçok temde şiir yazdığı gibi, aşk şiirleri de yazmıştır. Dolayısıyla yazdığı aşk şiirlerine de kendi düşünce ve fikir dünyasından damıttığı mistisizmi şiirine eklemeyerek edebi yönünü arttırdığı gibi günümüze kadar popülaritesini de yitirmemiştir. Bunun en güzel örneklerden iki tanesi de *Bekleyen* ve *Beklenen* şiirleridir.

Bekleyen ve Beklenen Şiiri

Bekleyen

*Sen, kaçan bir ürkek ceylansın dağda,
Ben, peşine düşmüş bir canavarım!
İstersen dünyayı çağır imdada;
Bir sen varsın dünyada, bir ben varım!*

*Seni korkutacak geçtiğin yollar,
Arkandan gelecek hep ayak sesim.
Sarıp vücudunu belirsiz kollar,
Enseni yakacak ateş nefesim.*

*Kimsesiz odanda kış geceleri,
İçin ürperdiği demler beni an!
De ki: Odur sarsan pencereleri,
De ki: Rüzgar değil, odur haykıran!*

*Göğsümden havaya kattığım zehir,
Solduracak bir gül gibi ömrünü,
Kaçıp dolaşsan da sen, şehir şehir,
Bana kalacaksın yine son günü.*

*Ölürsün... Kapanır yollar geriye;
Ben mezarla sırdaş olur, beklerim.
Varılmaz hayale işaret diye,
Toprağında bir taş olur, beklerim...*

Beklenen

*Ne hasta bekler sabahı,
Ne taze ölüyü mezar.
Ne de şeytan, bir günahı,
Seni beklediğim kadar.*

*Geçti istemem gelmeni,
Yokluğunda buldum seni;
Bırak vehmimde gölgeni,
Gelme, artık neye yarar?*

1930 yılında kaleme alınan *Bekleyen* şiiri ile 1937 yılında kaleme alınan *Beklenen* şiiri, Necip Fazıl Kısakürek'in *Çile* eserinin *Kadın* bölümünde yer almaktadır. Şiirlerin yazılış tarihlerinden de anlaşılacağı üzere *Bekleyen* şiiri Abdülhakim Arvasi ile tanışmadan önce; *Beklenen* şiirini ise tanışmadan birkaç yıl sonra kâğıda dökmüştür. Fırtınalı geçen gençlik dönemlerinde yazdığı *Bekleyen* şiirinde ilk göze çarpan durum karşılıksız aşktan kaynaklı sevgiliye duyulan hırskan; Beklenen şiirinde beklemekten ümidini yitirmiş ve sevgiliyi yoklukta bulmuş bir âşık göze çarpar.

Yenilgiden Zafere Ulaşan Sevgili

Şairin fikir ve düşünce dünyasına ait çilesini anlattığı *Çile* adlı şiiri bir başyapıt niteliğine sahiptir. *Çile* şiiri, mutlak hakikati arama yolunda çektiği ıstırapların ve benliğindeki ruhi didişmelere verdiği fikir mücadelesinin sonucudur (Karatekeli, 2008: 142-143). Şair bu safhada kalemini mutlak gerçeği bulmak için araçsallaştırmanın yanında, artık ona bir amaç da yüklemiştir. Şairin Abdülhakim Arvasi ile tanışmadan önceki ilk dönemi arayış içinde geçen, bohem bir süreçtir (Kısakürek, 2017: 117-147). İkinci dönem şiirlerinde olduğu gibi, bu dönemde de yazdığı ilk şiirlerinde metafizik ve mistik arayışın izleri görülür. 1924 yılında yazdığı *Serseri* başlıklı şiirinde, bir başıboşluk, bir umutsuzluk vardır. 1925 yılında yazdığı *Boş Odalar* başlıklı şiiri ise hayalet ve cinleri konu eden ve her mısraı metafizik motiflerle kaplı bir yapıttır (Karatekeli, 2008: 18-37). Şair, “ilk şiirlerinde kendi çocukluğuna ait korkunç anılarına yer verdiği gibi ölüm ilgili düşüncelerini de dile getirmiştir.” Özellikle küçük yaşlarda kız kardeşi Selma'yı kaybetmesi şairde derin etkiler bırakmıştır (Haksal, 2012: 8). Şairin çocukluk döneminde geçirilen bireysel kayıplar, krizler, sarsıntılar kişinin hayata bakış açısını, karakterini, duyuş tarzını kuşkusuz etkilemektedir. Dolayısıyla şairin kız kardeşine düşkünlüğü ve sonrasında onu kaybedişi, onun sanat anlayışına kısmen yön vermiştir. Şairin bu dönemde kaleme aldığı şiirlerin temalarına bakıldığında ölüm, korku, yalnızlık gibi temalar ortaya çıkar. Kadınları da genellikle bu temalar zemininde işlemiştir.

Kadınları genelde sevgili sıfatıyla şiirlerine konu eden Necip Fazıl, genel manada ümitsizlik, korku, sevgiliye kavuşamama izlekleri görülür ve dolayısıyla şiirlerinde sevgilinin farklı halleri bulunur. İlk döneminde kaleme aldığı aşk, kadın, sevgili temalı şiirleri, ikinci döneminde bu temalarla yazdığı şiirlerinden farklıdır. Hatta kadın temalı bazı cürekâr şiirlerini kendi hazırladığı *Çile* yapıtına dâhil etmemiştir (Kısakürek, 2008). Gençliğin vermiş olduğu bohem havadan yavaş yavaş çıkmaya başlayıp dönüm noktası olan Abdülhakim Arvasi ile tanışma yılına yaklaşırken, artık şiirlerinde sevgiliye yönelik maddesel yaklaşımların yanında manevi yönden ele alışlar da görülmektedir. Bunun en güzel örneği *Bekleyen* şiiridir. Bu şiire bakıldığında ruhu ve metafizik unsurları işlediğini görülür. İkinci döneminde kaleme aldığı *Beklenen*'de ise bu unsurlar şiirin gövdesini oluşturmuştur.

Bekleyen şiirinde sevgili ceylan metaforundan tanımlanmıştır. Ceylan denilince ilk akla gelen ceylanın büyüğü ve derin gözleri ile uysallığıdır. Dünyada yalnız başına ürkek bir şekilde kaçan güzel bir ceylan olan sevgili, aynı zamanda kimsesiz ve yalnızdır. Bu masumane varlığın etrafı korku unsurlarıyla örülür; çaresiz ve zavallıdır. Canavarlaşan aşığın nesnesi haline gelmiş, kıta kıta sarmallar oluşturan, birbirini takip eden tehditkâr ifadelerin bitmesini sessiz bir şekilde bekleyen, özneliğini yitiren bir sevgilidir. Şairin bu tavrı karşısında eylemsel olarak sevgilinin korkular içinde şehir şehir kaçmaktadır. Aynı zamanda “İstersen dünyayı çağır imdada” diyen şair, sevgiliyi isyana teşvik ettirmesine rağmen sevgilinin pasif bir direniş sergilediği görülür.

Böylesine savunmasız bir canlı karşısında saldırılar ancak “hırs” kelimesiyle açıklanabilir. Şairin hırsı, merkezleşen korkuların sebebidir. Zaten şiirin ilk yazılışında, son kıtanın hırs kelimelerinden oluştuğunu şairin daha sonra düzeltme yapıp şiirinde bu kelimeleri çıkarttığı bilinir: “Hırsım gibi sonsuz yaşarsan sen de, ben ölümle sırdaş olur beklerim. Hırsıma toprağı rakip etsen de, mezarında bir taş

olur beklerim.” Değiştirilen bu kıtayı da dikkate aldığımızda sevgilinin ölümü dahi göze alarak şaire dönmeyeceğini ifade etmektedir. Ayrıca “Bana kalacaksın yine son günü” dizesindeki “yine” kelimesinden, sevgilinin şairle tekrardan beraber olacağını göstereceği gibi, şairle beraberlik yaşadığı ve sonrasında ayrıldığı anlaşılmaktadır. Sevgilinin bu “belalı” aşğın tehditkâr üslubuna nelerin neden olduğunu bilinmemektedir. Bu noktaya kadar şair sevgiliyi kendisine dönmesi için ne olursa olsun bekleyeceğini ifade etmektedir.

Yukarıdaki şiirden yedi yıl aradan sonra yazdığı *Beklenen* şiirinde ise sevgilinin dönmediğini ve bu bekleyişten de şairin artık çaresiz bir şekilde pes ettiği görülür. Fakat bu pes ediş bir vazgeçiş değildir. Şairde sevgiliyi yoklukta bulan bir Mecnun tavrı vardır (Hancıoğlu, 2013: 274). Ayrıca şairin ruhi dünyasına ve geçtiği keskin dönemeçlere istinaden burada beklenenin Allah olduğunu belirten ayrıntılı bir çalışma bulunmaktadır.¹ Fakat bu çalışmada, beklenen kişiyi sevgili olarak ele alınacaktır. Çünkü Necip Fazıl Kısakürek’in bizzat hazırlığını ve tasnifini yaptığı *Çile* adlı yapıtında şiirlerini bölümlere ayırırken, *Beklenen* şiirini *Allah* bölümü yerine *Kadın* bölümüne eklemiştir. Dolayısıyla bizim buradaki kavrayışımız sevgili imajı üzerinedir. İki şiir karşılaştırıldığında sevgilinin aşığına karşı pasif suskunluğuyla kazandığı bir zafer olduğu gözlemlenebilir. Öte yandan iki şiirde de sevgilinin şaire karşı duyduğu en ufak bir sevgi belirtisi yoktur.

Hırstan Gurura Evrimleşen Duygular ve Şair

Şair, sanatını icra edip ruhi dünyasını şiirine bazen net bir şekilde aksettirirken bazen de örtük bir şekilde verebilir. Bu durum, şairin tasarrufunda olduğu kadar, onun ruh haline ve sanat anlayışına da bağlıdır. *Bekleyen* şiirinde Necip Fazıl Kısakürek, o yıllardaki bohem hayatını ve serkeş halini şiire gayet güzel bir şekilde işlemiştir. Şairin *Bekleyen* şiirinin her dizesinde derin bir ihtiras söz konusudur. Hırısıyla yoğurduğu bu şiirinde kendi karakterine ait olan bazı duyguları, özellikle korku ve ölüm gibi bazı unsurları sevgiliye vermiş ve kendisini korkusuz yarı tanrısal bir özne olarak oluşturmuştur. *Beklenen* de ise bu yarı tanrısallık tavır ve duruş yerine, derin sitem ve gurur söz konusu olmakla beraber şairin korkusuzluğundan da artık eser yoktur.

İlk şiirde şair, kendisini bir canavara benzetmiştir. Şiirin geneline bakıldığında bu canavar korkusuz, sürekli takipte ve nefesi ateş olan, göğsünden havaya zehir saçan ve kış gecelerinde korkular salan bir yaratıktır. Canavar, genelde masallarda adı geçen, şekil yönünden masalına göre farklılık gösteren korkunç ve yırtıcı bir varlıktır. Nefesi ateş olan bir canavar düşünüldüğünde ise akla ilk gelen canavar, ejderhadır. Bir tarafta şairin aşkını istemeyen masum ve ürkek bir sevgili, diğer tarafta yarı tanrısal güçleriyle bir ejderha olarak sevdiğine tahakküm uygulayan şair. Şairin sevdiğine uyguladığı orantısız güç, onun ne kadar saplantılı bir kişi olduğunu da göstermektedir. Sevgiliyi korku ile gerilimli ortamlar yaratarak kendisine bağlatmaya çalışır. Ne var ki, bu tahakküm biçimi ne kadar sert olursa olsun, masal tadında başlayan bu şiirin sonucuna bakıldığında sevgiliyi elde ettiğini söyleyemeyiz. Fakat şair, sevgilinin yine kendisinin olması için “son güne” kadar bekleyeceğini ifade etmektedir.

¹ Osman EROĞLU, “Yapısökücülük ve Necip Fazıl’ın ‘Beklenen’ Şiirine Bir Uygulama Denemesi”, *Turkish Studies*, Volume 7/1, Winter 2012, p. 1095 – 1106, Turkey

Yukarıda sözü edilen canavar imgesi, aynı zamanda şairin ne kadar kararlı olduğunu ne kadar hırslı ve ihtiras sahibi olduğunu gösterir. Şair, sevgilinin peşinde sürekli koşan, kovalayan ve asla hedefinden şaşmayan, aynı zamanda dünyaya meydan okuyan bir âşiktir. Sevgilinin onu sürekli yakınında hissetmesini ister: ayak sesi, vücudu saran belirsiz kollar, enseyi yakan ateş nefesi... Bu tamlamalar aynı zamanda şairin içgüdüsel bir enerjiyle cinsel isteğini de imgelerle ifade etmiştir. Necip Fazıl'ın kadına bu tarz yaklaşımları, ilk dönemin diğer şairlerinde de görülür. Buna mukabil ikinci şiirinde bu tarz ifadeler yoktur.

Kendisine dönmesi için sevgiliye korkular vererek böylesine ilkel bir anlayış ve yaklaşımla onu elde etme çabası, onun gençlik döneminin ruh haline yorumlanabilir. Fakat kıta kıta değişen bu korkuların yanında şairin iç sıkıntılarını da görmek mümkündür. Havaya saldıği yüreğindeki zehri ile sevgiliyi bir gül gibi soldurmak isteyen şair, yüreğindeki katmerleşmiş acıların sevgilinin ölümüne mal olacağını dile getirmektedir. Aynı zamanda “nefesimle havaya kattığım zehir” dizesi, düz anlamda şairin sigara tiryakiliğine işaret edilebilir. Şair bu şiirinde kararlıdır. Fakat böylesine kararlı bir aşığın yedi yıl sonra yazdığı *Beklenen* şiirinde aynı atmosferi görememek, şairin hayatındaki, özellikle manevi hayatındaki değişimlerle açıklanabilir.

1928 yılından sonra Anadolu'nun farklı yerlerinde bankacılık sektöründe tecrübe edinen Kısakürek, nihayetinde Ankara İş Bankası memuru olarak düzenli bir hayata geçer (Kısakürek, 2017: 93). 1934 yılında ise şair, inanç dünyasına doğrudan etki edecek Abdülhakim Arvasi ile tanışır. Bu süre zarfında Kısakürek sık sık Arvasi ile görüşür, fikir alışverişinde bulunur (Haksal, 2012 10-16). Şair, “Her zaman ruhçu alanda gezinmiş sanatımı tamamen Allah'a bağlamıştır artık” (Okay, 2009: 25). Necip Fazıl'ın Abdülhakim Arvasi ile tanışması, kuşkusuz onun ruhi dünyasını değiştirdiği gibi yaşayışını, çevreyle ilişkilerini ve sanatını da etkilemiştir. Şairin bohem hayatı kısmen sona ermiş ve buhranlı sürdürülen “arayış”ları İslami bir duyarlılıkla yeniden ele alınmıştır (Haksal, 2012: 89-95). İslam mistisizminin yoğun bir şekilde hissedildiği şiirlerinde, başta ölüm gerçeği olmak üzere dünyevi birçok unsuru aşarak şiiri mutlak hakikate ulaşma yolunda araçsallaştırmıştır. İkinci döneminde kaleme aldığı *Beklenen* şiirinde de dünyevi unsurlar aşılmıştır.

Beklenen'de beklemeye ait sıra dışı örnekler vererek ne kadar beklediğini sitem dolu dizelerle vermiştir: “Ne hasta bekler sabahı, ne taze ölüyü mezar, ne de şeytan bir günahı, seni beklediğim kadar”. Önceki şiirindeki o asabiyet ve gerilimli dizeler yerine, sevgiliye; sitemkâr, asil ve gururlu dizeler dayatılmıştır. Sevgiliden umudunu kesmiş, onu yoklukta bulmuştur. “Yokluğunda buldum seni” derken bunun tasavvufi yönü olduğu kadar şairin yenilgiyi kabul etmeme durumu da söz konusudur.

İki şiirin en can alıcı ortak noktası, beklemedir. Bu bekleme ilk şiirde ölüm düşüncesini de içine alarak şairin “son güne” kadar bekleyeceğini, mezarla sırdaş olacağını, ölümün bile engel olamayacağı görülür. Şiirin son dizesi metafizik unsurla örülmüş, şairin ebedi hayatta da sevgiliyi bekleyeceği açıklanmıştır. Ömrünün tamamını sevgilinin kendisine dönmesi için gerilimli ortamlar yaratıp tehditkâr üslup geliştirmiş ve sonuç olarak elde edemediği sevgili için bir mezar taşı misali ümitli bir şekilde beklemeye koyulmuştur. Yedi yıl aradan sonra yazılan diğer şiire bakıldığında beklemenin şairi olgunlaştırdığı, halim selim fakat gururlu bir karaktere dönüştürdüğü görülür. Sevgiliye korku vesveselerinde bulunmayı bırakmış, daha şefkat kokan, daha acıma hissi uyandıran bir yol tutmuştur. Cüretkâr tavrından ve

kendisi için yarattığı canavar imajından eser yoktur. Şair, beklemenin getirdiği özlem, sitem, gurur ve usanmışlık gibi duygular eşliğinde öfkeye kapılmadan az ama öz bir şekilde bekleneni şiire yoğurmuştur. İstirap dolu bu bekleyişlerin ardından sevgilinin hâlâ gelmemesi, şairi aşkıandan vazgeçirmemiştir. İlk döneminden sonra hakikat algısı ve tasavvufi yönü gelişmiştir. Necip Fazıl, artık aşkı “hakikat”te bulanlardandır. Sevgiliyi yoklukta bulmuştur.

Sonuç

Türk şiirinin zirvesinde yer alan Necip Fazıl Kısakürek, *Bekleyen* şiiri ile *Beklenen* şiirini tahlil edilerek sevgiliyi hangi yönlerinden ele alıp nasıl değerlendirdiği ortaya konulmaya çalışıldı. Dolayısıyla şairin dönemsel farklılığı, benzerliği ve 1930'dan 1937'ye kadar nasıl bir süreç geçirdiği de doğal olarak ortaya çıkmıştır.

Şairin *Bekleyen*'de sevgiliyi korkutmaya çalışarak sonsuza dek onu bekleyeceğini ve bu dünyada sevgiliye kavuşmasa bile öteki âlemde mutlaka kavuşacağını imgelerle belirtmiştir. Hafakan ve korku unsurları şairin hayatında önemli bir yere sahip olduğu birçok çalışmayla ortaya konulmuştur. Çocukluğundan beri peşini bırakmayan bu korkular, eserlerine de derinlemesine etki etmiştir. Söz konusu unsurları da *Bekleyen* şiirine katmış, sevgilinin gözünü korkutmuştur. Kendisindeki mevcut vesveseleri sevgiliye atfetmiştir. Yedi yıl aradan sonra yine sevgiliye yazılmış *Beklenen* şiirinde sevgiliyi korkutma yoktur, fakat şairin kuruntularını, vesveselerini hissetmek yine de mümkündür. Bunun yanında beklediği sevgilinin gelmeyişinden kaynaklanan hayal kırıklığı ve hayattaki uç noktalarla kıyaslayarak beklemenin ne kadar çileli olduğunu ortaya koymuştur. *Bekleyen*'de bir ömür boyu sevgiliyi bekleyeceğini söyleyen şair, yedi yıl aradan sonra yazdığı *Beklenen*'de sevgilinden ümidini kesmiş; sitem ve gurur dolu bir âşık olarak kalmıştır. Sevgiliye dünyayı dar eden, nefesini her daim sevgilinin ensesinde hissettiren, sevgilinin solduğu havayı zehreden o ürkütücü âşık gitmiş; yerine sevgilinin hayaliyle teselli bulan mahzun, garip, beklemekten tükenmiş bir âşık gelmiştir.

Metafizik unsurlar şairimizin hayatında ve sanatında önemli bir yere sahiptirler. İki şiirde de bu durumu görmek mümkündür. Bu kıyaslamayla ortaya çıkan bir başka cihet; Kısakürek'in ilk dönem hayatıyla ikinci dönem hayatının arasında aslında kalın bir çizgi olmadığını, sanatındaki ve hayatındaki değişikliğin çocukluğundan başlayarak yavaş yavaş meydana geldiğidir.

Kaynakça

ARMAĞAN, Yalçın (2017). İmkansız Özerklik Türk Şiirinde Modernizm.

İstanbul: İletişim Yayınları

EROL, Kemal (2010). Modern Türk Şiirinde Aşk Ölüm ve İntihar. Ankara: Akçağ Yayınları.

- GÖLPINARLI, Abdülbaki (1945). Divan Edebiyatı Beyanındadır. İstanbul: Marmara Kitapevi Yayınları.
- HAKSAL, Ali Haydar, (2012), Necip Fazıl - Büyük Doğu Irmağı, İnsan Yayınları, İstanbul.
- HANCIOĞLU, Hümeysra, (2013), Necip Fazıl Kısakürek'in Şiirlerinde Temalar, basılmamış doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Doktora, s. 274 İstanbul 2013.
- KARABULUT, Mustafa, (2019), Üslûpbilim (Stilistik) ve Necip Fazıl Kısakürek'in Şiirleri Üzerinde Stilistik Bir İnceleme, Akçağ Yayınları, Ankara.
- KARATEKELİ, Hakkı, (2008), Necip Fazıl Kısakürek, Kaynak Yayınları, İstanbul.
- KISAKÜREK, Necip Fazıl. (2017), Bâbîâli, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul.
- KISAKÜREK, Necip Fazıl, (2008), Çile, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul.
- KOLCU, Ali İhsan, (2009), Necip Fazıl'ın Poetikası, Salkımsöğüt Yayınları, Erzurum.
- KÖPRÜLÜ, Fuat (1980). Türk Edebiyatı Tarihi. İstanbul
- MENGÜŞOĞLU, Metin Önal, (2013), Mağrur Öfke: Necip Fazıl, Metaformoz Yayıncılık, İstanbul.
- OKAY, Orhan, (2009), Necip Fazıl Kısakürek - Kendi Sesinin Yankısı, Etkileşim Yayınları, İstanbul.
- Osman EROĞLU, "Yapısökücülük ve Necip Fazıl'ın 'Beklenen' Şiirine Bir Uygulama Denemesi", Turkish Studies, Volume 7/1, Winter 2012, p. 1095 – 1106, Turkey
- PALA, İskender (1995). Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü. Ankara: Akçağ Yayınları.
- POYRAZ, Yakup (2014). "Âşık Tarzı Türk Şiirinde Divan Şiiri Hayal Ve Mazmunlarının Kullanılması." Cyprus International University – Folklor/Edebiyat. Cilt:20, Sayı: 80. ss. 245-273.
- TANYILDIZ, Ahmet (2009). "Sevgilide Güzellik Unsuru Olarak Saç". Turkish Studies. Sayı: 4/2. ss. 943-960.

